
Spis treści

Wykaz skrótów	19
Jeszcze nowsze wyzwania?	21
Wprowadzenie: dlaczego i dla kogo powstała ta książka	25

CZĘŚĆ I

ORGANIZACJA OPIEKI ZDROWOTNEJ I UWARUNKOWANIA JEJ DZIAŁANIA

1. Organizacja i zarządzanie, Damian Makowski, Dariusz Jemielniak	33
1.1. Nauki organizacji i zarządzania jako wyodrębniona dziedzina nauk społecznych	33
1.2. Organizacja: pojęcie, cele. Rodzaje struktur organizacyjnych. Kultura organizacji	34
1.2.1. Definicja organizacji	34
1.2.2. Struktura organizacji	37
1.2.3. Zasoby i procesy	41
1.2.4. Kultura organizacji	42
1.3. Menedżer i jego role w organizacji	45
1.3.1. Funkcje zarządzania – klasyczne i współczesne	50
1.3.2. Style kierowania	51
1.4. Rys historyczny i podsumowanie	55
2. Modele systemów opieki zdrowotnej na świecie, Roman Lewandowski ...	58
2.1. Wprowadzenie	58
2.2. Teoretyczne modele systemu ochrony zdrowia	59
2.3. Podstawowe rodzaje systemów ochrony zdrowia	61
2.4. Podsumowanie	66

3. Dualne otoczenie organizacji opieki zdrowotnej, Jacek Klich	68
3.1. Wprowadzenie	68
3.2. Quasi-rynkowe otoczenie podmiotów sektora ochrony zdrowia	69
3.2.1. Nierównowaga między płatnikiem i świadczeniodawcami	69
3.2.2. Nierównowaga między organem założycielskim i samodzielnym publicznym zakładem opieki zdrowotnej	70
3.3. Rynekowe otoczenie podmiotów sektora ochrony zdrowia	76
3.4. Podsumowanie	78
4. Organizacje opieki zdrowotnej, Jacek Klich	79
4.1. Wprowadzenie	79
4.2. Świadczeniobiorcy	80
4.3. Świadczeniodawcy (podmioty lecznicze)	81
4.4. Płatnicy	82
4.5. Ministerstwo Zdrowia	83
4.6. Producenci i dostawcy	84
4.7. Organizacje reprezentujące świadczeniodawców i producentów	86
4.8. Organizacje i instytucje reprezentujące interesy pacjentów	86
4.9. Podsumowanie	87
5. Charakterystyka zarządzania zakładem opieki zdrowotnej, Marcin Kautsch	88
5.1. Wprowadzenie	88
5.2. Zakład opieki zdrowotnej jako organizacja	89
5.3. Cechy charakterystyczne zakładów opieki zdrowotnej	96
5.4. Szpitalne niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej	99
5.5. Podsumowanie	104
6. Źródła finansowania zakładów opieki zdrowotnej i metody zakupu świadczeń zdrowotnych, Aleksandra Kaczor, Marcin Kautsch	107
6.1. Wprowadzenie	107
6.2. Przychody zakładu opieki zdrowotnej	109
6.3. Pozyskanie środków finansowych przez zakłady opieki zdrowotnej	110
6.4. Źródła finansowania działalności ZOZ-ów	112
6.5. Sposoby płacenia za usługi zdrowotne	113
6.6. Podsumowanie	116

CZĘŚĆ II

OKREŚLANIE POŁOŻENIA ORGANIZACJI

1. Elementy otoczenia organizacji, Jacek Klich, Marcin Kautsch	121
1.1. Otoczenie organizacji	121
1.1.1. Otoczenie dalsze	122
1.1.2. Otoczenie bliższe	127
1.2. Zastosowanie analizy otoczenia bliższego i dalszego	130
1.3. Podsumowanie	131
2. Narzędzia do określania położenia organizacji względem najważniejszych interesariuszy, Jacek Klich, Marcin Kautsch	132
2.1. SPACE	132
2.2. Analiza PEST	134
2.2.1. Etapy tworzenia analizy	135
2.2.2. Odmiany analizy PEST	138
2.3. Mapa interesariuszy	139
2.4. Metody portfelowe	140
2.4.1. Macierz BCG (Boston Consulting Group).....	141
2.4.2. Macierz McKinsey'a	142
2.5. Benchmarking	144
2.6. Analiza 5 sił Portera	146
2.7. Podsumowanie	151
3. Zarządzanie w praktyce. Analiza PEST otoczenia szpitala X, Adam Wesoly	153
4. Zarządzanie w praktyce. Ocena atrakcyjności sektora ochrony zdrowia na przykładzie NZOZ-u - analiza 5 sił Portera, Małgorzata Ćwierz	157
4.1. Wprowadzenie	157
4.2. 5 sił Portera dla centrum medycznego	157
4.2.1. Groźba wejścia nowych konkurentów na rynek	158
4.2.2. Siła przetargowa nabywców	158
4.2.3. Siła przetargowa dostawców	159
4.2.4. Intensywność rywalizacji wewnątrz sektora	160
4.2.5. Zagrożenia ze strony substytutów	161
4.3. Podsumowanie	162
5. Zarządzanie w praktyce. Wykorzystanie macierzy BCG w analizie strategicznej szpitala, Adriana Duda, Ilona Szczecina, Kamila Trąbka, Alicja Wacnik	163

5.1. Analiza portfela produktów SP ZOZ-u w Proszowicach	163
5.2. Interpretacja matrycy BCG	166
5.3. Podsumowanie	167

CZĘŚĆ III

REALIZACJA WIZJI ORGANIZACJI

1. Wizja organizacji, Jacek Klich	173
1.1. Definicja wizji	173
1.2. Budowanie wizji	176
1.3. Realizacja wizji	178
1.4. Wizja a strategia organizacji	178
1.5. Podsumowanie	179
2. Tworzenie i wdrażanie strategii organizacji, Jacek Klich, Marcin Kautsch	180
2.1. Definicja i składowe strategii	180
2.2. Rodzaje strategii	181
2.2.1. Podział strategii w oparciu o model 5 sił Portera	181
2.2.2. Podział strategii w oparciu o model SPACE	183
2.2.3. Inne rodzaje strategii	186
2.3. Analiza strategiczna	186
2.4. Budowanie strategii	187
2.5. Implementacja strategii, rola lidera	190
2.6. Podsumowanie	192
3. Zarządzanie w praktyce. Rozwój firmy medycznej, Dariusz Zowczak, Michał Meller	193
4. Zarządzanie w praktyce. Analiza rynku i konkurencji Szpitala Powiatowego w Rawiczu, Krystyna Ewa Szwedler	197
4.1. Lecznictwo szpitalne	197
4.2. Ratownictwo medyczne	198
4.3. Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze	199
4.4. Ambulatoryjna opieka specjalistyczna	199
4.5. Podstawowa Opieka Zdrowotna	201
4.6. Podsumowanie	201
5. Zarządzanie w praktyce. Problemy z opracowaniem strategii szpitala publicznego, Roksana Dela, Małgorzata Ściubisz	205
5.1. Otoczenie dalsze szpitala	205
5.2. Otoczenie bliższe szpitala	206
5.3. Analiza struktur wewnętrznych organizacji i jej zasobów	207
5.4. Podsumowanie	212

6. Biznesplan, Marcin Kautsch	214
6.1. Wprowadzenie	214
6.2. Elementy i sposób opracowania biznesplanu	215
6.3. Elementy biznesplanu – omówienie	219
6.4. Podsumowanie	221
7. Zarządzanie w praktyce. Otwarcie oddziału szpitalnego jako przykład biznesplanu, Urszula Chosianna, Dorota Borzestowska	222
7.1. Wprowadzenie	222
7.2. Diagnoza problemu	222
7.3. Opracowanie projektu	223
7.4. Problemy z wdrożeniem projektu	223
7.5. Podsumowanie	224
8. Zarządzanie w praktyce. Biznesplan – ujęcie finansowe, Aleksandra Kaczor, Marcin Kautsch	225
9. Podstawy marketingu usług zdrowotnych, Iga Rudawska	231
9.1. Wprowadzenie	231
9.2. Orientacja marketingowa w usługach medycznych – koncepcja i bariery wdrażania	231
9.3. Specyfika marketingu w zakładach opieki zdrowotnej	234
9.4. Kształtowanie usługi medycznej jako produktu	238
9.5. Pozycjonowanie zakładu opieki zdrowotnej na rynku usług medycznych	241
9.6. Ograniczenia stosowania ceny i promocji usług medycznych jako narzędzi marketingu	244
9.7. Podsumowanie	246
10. Zarządzanie w praktyce. Wprowadzenie nowego produktu na rynek, Barbara Prokurat	247
10.1. Optymalizacja procedury badawczej	247
10.2. Określenie grupy docelowej	248
10.3. Sporządzenie oferty współpracy dla partnerów oraz określenie ceny detailed usługi	248
10.4. Ustalenie kanałów dystrybucji usługi	248
10.5. Określenie sposobów promocji usługi	248
11. Zarządzanie w praktyce. Strategia zwiększenia liczby skierowań do Wojewódzkiego Szpitala Rehabilitacyjnego dla Dzieci w Ameryce, Kinga Augustin-Gutkowska, Anna Radomska-Wilczewska	250

CZĘŚĆ IV

ZASOBY ORGANIZACJI

1. Podstawy zarządzania finansami, Aleksandra Kaczor	257
1.1. Wprowadzenie	257
1.2. Budżetowanie	257
1.3. Rachunkowość	264
1.4. Rachunek kosztów i rachunek wyników	266
1.5. Podsumowanie	274
2. Zarządzanie w praktyce. Budżetowanie szpitala powiatowego, Janusz Baczewski, Marek Haber	276
2.1. Diagnoza problemu i początki procesu	276
2.2. Realizacja	277
2.3. Zalety i wady systemu budżetowania	278
3. Zarządzanie w praktyce. Budżetowanie ogólnopolskiej firmy diagnostycznej, Waclaw Dziurzyński	281
3.1. Wprowadzenie	281
3.2. Podstawowe założenia procesu budżetowania przyjęte przez spółkę	281
3.3. Elementy systemu budżetowania	282
3.4. Problemy wdrożeniowe i ich rozwiązanie	283
3.5. Podsumowanie - efekty wdrożenia systemu	283
4. Zarządzanie zasobami ludzkimi, Violetta Kijowska	285
4.1. Wprowadzenie	285
4.2. Zasoby ludzkie w placówkach leczniczych	287
4.2.1. Planowanie potrzeb kadrowych	287
4.2.2. Dobór personelu	289
4.2.3. Podsumowanie	302
4.3. System okresowych ocen pracowników	302
4.3.1. Elementy składowe systemu ocen pracowniczych	303
4.3.2. System ocen pracowniczych w placówkach leczniczych w Polsce w świetle badań	308
4.3.3. Podsumowanie	309
4.4. Systemy wynagradzania pracowników	310
4.4.1. Wynagrodzenie za wykonaną pracę - zasady, funkcje i trendy w ochronie zdrowia	310
4.4.2. Kształtowanie wynagrodzeń	311
4.4.3. Nowa płaca - system wynagrodzeń a strategia organizacji	312

4.4.4. Motywacyjna rola wynagrodzenia	313
4.4.5. Cechy systemów wynagradzania	315
4.4.6. Podsumowanie	316
4.5. Negocjacje	317
4.5.1. Negocjacje a konflikty	317
4.5.2. Style negocjacji	318
4.5.3. Strategie negocjacji	319
4.5.4. Taktyki i techniki negocjacyjne	320
4.5.5. Warunki skutecznych negocjacji, błędy w procesie negocjowania	323
4.5.6. Podsumowanie	325
4.6. Zakończenie	326
5. Zarządzanie w praktyce. Standaryzacja i motywacja jako narzędzia poprawy jakości i efektywności pracy, Urszula Przybył, Magdalena Papazjan	328
6. Zarządzanie w praktyce. Łamiąc zdroworozsądkowe reguły zarządzania. Czy w tym szaleństwie jest metoda?, Agaton Jankowski	331
7. Urządzenia i aparatura medyczna, Witold Ponikło	338
7.1. Wprowadzenie	338
7.2. Obowiązki użytkowników wyrobów medycznych	339
7.3. Klasyfikacja aparatury medycznej	341
7.4. Koszty zakupu i użytkowania aparatury medycznej	343
7.4.1. Grupa I – koszt zakupu	343
7.4.2. Grupa II – koszt eksploatacji	344
7.5. Cykl życia i odtwarzanie zasobów aparaturowych instytucji ochrony zdrowia	346
7.6. Podsumowanie	350
8. Nieruchomości i infrastruktura techniczna instytucji ochrony zdrowia, Witold Ponikło	352
8.1. Wprowadzenie	352
8.2. Budynek	353
8.3. Sieci zasilające	359
8.4. Instalacje	361
8.5. Podsumowanie	364
9. Outsourcing jako alternatywa dla klasycznego podejścia do zarządzania zasobami organizacji, Jacek Klich	366
9.1. Istota outsourcingu	366

9.2. Cele outsourcingu	368
9.3. Doświadczenia międzynarodowe z outsourcingiem w ochronie zdrowia	369
9.4. Outsourcing w polskim systemie ochrony zdrowia i warunki jego efektywnego stosowania	370
9.5. Podsumowanie	372
10. Zarządzanie w praktyce. Korzyści z outsourcingu usług laboratoryjnych, <i>Dariusz Zowczak, Michał Meller</i>	373

CZĘŚĆ V

WYMIARY EFEKTYWNOŚCI ZARZĄDZANIA

1. Narzędzia zarządzania i poprawy efektywności funkcjonowania organizacji ochrony zdrowia, <i>Marcin Kautsch</i>	379
2. Zarządzanie w praktyce. Planowanie zapotrzebowania na usługi medyczne i możliwości redukcji kosztów świadczeń medycznych, <i>Malcolm Whitfield</i>	383
3. Zarządzanie w praktyce. Kurs przywódców dla średniej kadry zarządzającej ZOZ-u Sucha Beskidzka, <i>Marek Haber, Dariusz Poznański, Marcin Kautsch</i>	386
3.1. Wprowadzenie	386
3.2. Opis projektu	387
3.3. Podsumowanie – efekty podjętych działań, czynniki sukcesu	387
4. Zarządzanie w praktyce. Zrównoważona Karta Wyników jako narzędzie zarządcze, <i>Roman Lewandowski</i>	389
5. Zarządzanie w praktyce. Poprawa efektywności funkcjonowania rejestracji, <i>Urszula Lasa</i>	392
6. Zarządzanie w praktyce. Procedura postępowania w zabiegach pielęgnacyjnych zmiany opatrunku w ambulatorium Centrum Medycznego Damiana, <i>Anna Dudzińska</i>	395
7. Zarządzanie w praktyce. Analiza efektywności sprzedaży jako element przygotowania zamówień i oceny potencjału apteki, <i>Katarzyna Gawlik</i>	398
8. Zarządzanie w praktyce. Ocena zmienności kosztów leczenia szpitalnego, <i>Małgorzata Cygańska</i>	401

9. Zarządzanie w praktyce. Postępowanie diagnostyczno-lecznicze w chorobach gruczołu piersiowego jako przykład zarządzania projektem, Henryka Nagórzańska	405
10. Zarządzanie w praktyce. Grupa zakupowa w jednostkach ochrony zdrowia województwa warmińsko-mazurskiego, Irena Kierzkowska, Stanisława Mastowska	408
10.1. Proces tworzenia grupy zakupowej	409
10.2. Wspólne postępowania	410
10.3. Podsumowanie	411
11. Zarządzanie w praktyce. Innowacyjne zamówienie publiczne w ZOZ-ie Sucha Beskidzka, Mateusz Lichoń	413
11.1. Przygotowania do innowacyjnego zamówienia	414
11.2. Identyfikowanie potrzeby ZOZ-u Sucha Beskidzka	414
11.3. Komunikacja z rynkiem	415
11.4. Dialog techniczny	416
11.5. Dalsze działania i plany	417
11.6. Podsumowanie	417
12. Zarządzanie w praktyce. Zastosowanie systemu RFID/RTLS w Szpitalu Uniwersyteckim w Krakowie do identyfikacji składników majątku, Kazimierz Cięciak	419

CZĘŚĆ VI

JAKOŚĆ W OCHRONIE ZDROWIA

1. Jakość i zarządzanie jakością, Rafał Staszewski, Marcin Kautsch	427
1.1. Wprowadzenie	427
1.2. Kształtowanie się pojęcia jakości w usługach medycznych	427
1.3. W kierunku TQM	430
1.4. Kultura organizacji – kultura jakości	434
1.5. Bezpieczeństwo pacjenta – kluczowy wymiar jakości usług medycznych	435
1.6. Ocena i pomiar jakości w opiece zdrowotnej	440
1.7. Przywództwo na rzecz jakości	447
1.8. Podsumowanie	449
2. Narzędzia poprawy jakości, Rafał Staszewski, Marcin Kautsch	452
2.1. Wprowadzenie	452
2.2. Narzędzia oparte na danych ilościowych	452
2.2.1. Burza mózgów	452

2.2.2. Schemat blokowy	453
2.2.3. Diagram Ishikawy (przyczynowo-skutkowy)	454
2.3. Narzędzia oparte na danych liczbowych	457
2.3.1. Lista kontrolna	457
2.3.2. Analiza Pareto	457
2.3.3. FMEA	460
2.3.4. Histogram	465
2.4. Podsumowanie	465
3. Zarządzanie w praktyce. Przewodnik po szpitalu jako przykład działań na rzecz jakości postrzeganej, Rafał Staszewski, Marcin Kautch	467
4. Zarządzanie w praktyce. Karta opisu zabiegu jako kliniczny element wdrażanego systemu zarządzania jakością ISO 9001, Anna Potasińska-Sobkowska	470
5. Jakość certyfikowana, Roman Lewandowski	474
5.1. Wprowadzenie	474
5.2. Historia standaryzacji jakości w ochronie zdrowia	475
5.3. Systemy zarządzania jakością – rodzina norm ISO 9000	477
5.4. Zarys wymagań, jakie musi spełniać system zarządzania jakością, aby był zgodny z normą ISO 9001:2009	481
5.5. Etapy wdrożenia i certyfikacji systemu zarządzania jakością zgodnego z normami serii ISO 9000	486
5.6. Program Akredytacji Szpitali Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia	487
5.7. Procedura przyznawania akredytacji	489
5.8. Inne systemy zewnętrznej oceny i certyfikacji stosowane w organizacjach ochrony zdrowia	491
5.9. Porównanie systemu zarządzania jakością opartego o rodzinę norm ISO 9000 i Program Akredytacji Szpitali CMJ	492
5.10. Podsumowanie	494
6. Zarządzanie w praktyce. Certyfikaty Wojewódzkiego Szpitala Rehabilitacyjnego dla Dzieci w Ameryce, Roman Lewandowski	496
7. Zarządzanie w praktyce. Procesowy model zarządzania jakością oraz monitorowanie procesów w Samodzielnym Publicznym Ośrodku Terapii i Rehabilitacji dla Dzieci w Kwidzynie, Barbara Gregorczyk, Magdalena Grycman	500

CZĘŚĆ VII PERSPEKTYWY

1. Zmiany na rynku świadczeniodawców i świadczeń zdrowotnych w Polsce, Marcin Kautsch	509
1.1. Wprowadzenie	509
1.2. Lecznictwo stacjonarne	511
1.3. Lecznictwo ambulatoryjne	520
1.4. Inne sektory, wzrost wielkości zakładów opieki zdrowotnej	522
1.5. Budżet publicznego płatnika	526
1.6. Podsumowanie	532
2. Zarządzanie w praktyce. Przekształcenie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej w spółkę – Szpital Powiatowy w Rawiczu, Janusz Ałtachowicz	533
3. Restrukturyzacja zakładów opieki zdrowotnej, Marcin Kautsch	536
3.1. Tło przekształceń restrukturyzacyjnych	536
3.2. Definiowanie restrukturyzacji	538
3.3. Restrukturyzacja w ochronie zdrowia w Polsce	539
3.4. Proces restrukturyzacji	540
3.5. Wybrane techniki wsparcia/narzędzia procesu restrukturyzacji	542
3.6. Podsumowanie	546
4. Zarządzanie w praktyce. Restrukturyzacja szpitala, Marcin Kautsch, Witold Ponikło, Marek Haber	548
5. Wyzwania i przyszłe zmiany: co czeka system ochrony zdrowia, Marcin Kautsch	551
5.1. Wprowadzenie	551
5.2. Wyzwania stałe i bieżące	552
5.3. Wyzwania systemowe (ochrona zdrowia)	554
5.4. Wybrane wyzwania technologiczne	563
5.5. Polski system opieki zdrowotnej w dobie globalizacji	567
5.6. Podsumowanie	571
Bibliografia	573
Akty prawne	585

A-38427